

Biljana Deretić-Stojanović

SPREGNUTE KONSTRUKCIJE

Beograd, 2016

Dr Biljana Deretić-Stojanović, dipl. građ. inž.,
vanredni profesor Građevinskog fakulteta u Beogradu

Recenzenti:

Dr Dragan Buđevac, dipl. građ. inž.,
redovni profesor Građevinskog fakulteta u Beogradu

Dr Šerif Dunica, dipl. građ. inž.,
redovni profesor Građevinskog fakulteta u Beogradu, u penziji

Izdavači:

Građevinski fakultet Univerziteta u Beogradu
Akademska misao, Beograd

Štampa:

Akademska misao, Beograd

ISBN 978-86-7466-639-5

Tiraž:

50 primeraka

SADRŽAJ

PREDGOVOR	7
1 OSNOVNI KONCEPT SPREZANJA	9
1.1 UVOD.....	9
1.2 EFEKTI SPREZANJA.....	11
1.3 SPREGNUTA GREDA PROIZVOLJNOG POPREČNOG PRESEKA.....	17
1.3.1 Aksijalno naprezanje spregnute grede.....	17
1.3.2 Čisto pravo savijanje spregnute grede	21
1.3.3 Savijanje silama spregnute grede	27
2 SPREGNUTE KONSTRUKCIJE OD ČELIKA I BETONA	33
2.1 UVOD	33
2.2 RAZVOJ SPREGNUTIH KONSTRUKCIJA	33
2.3 OBLAST PRIMENE SPREGNUTIH KONSTRUKCIJA.....	36
2.4 PREDNOSTI I NEDOSTACI PRIMENE SPREGNUTIH KONSTRUKCIJA.....	38
2.5 METODE IZVOĐENJA SPREGNUTIH KONSTRUKCIJA	41
2.6 ELEMENTI SPREGNUTE KONSTRUKCIJE	45
2.6.1 Spregnuti stubovi.....	45
2.6.2 Spregnute grede	46
2.6.3 Spregnute ploče i betonske ploče	48
2.7 SPREZANJE	49
2.7.1 Pojam sprezanja i vrste sprezanja	49
2.7.2 Sredstva za sprezanje	52
3 OSNOVE PRORAČUNA SPREGNUTIH KONSTRUKCIJA	55
3.1 UVOD	55
3.2 OSNOVE PRORAČUNA PREMA TEORIJI ELASTIČNOSTI	56
3.3 OSNOVE PRORAČUNA PREMA TEORIJI PLASTIČNOSTI	60
3.4 DEFINICIJA MODELA PRORAČUNA	65
3.5 KLASIFIKACIJA POPREČNIH PRESEKA	66
3.6 EFEKTIVNA ŠIRINA	80
3.7 OSNOVE PRORAČUNA PREMA GRANIČNIM STANJIMA	83
3.7.1 Pojam graničnih stanja	83
3.7.2 Proračunske vrednosti	85
3.7.3 Provera graničnih stanja	88
4 MATERIJALI	91
4.1 UVOD	91
4.2 BETON	91
4.2.1 Uvod	91
4.2.2 Tečenje betona	93

4.2.3 Relaksacija betona	102
4.2.4 Skupljanje betona	104
4.2.5 Integralna veza između napona i deformacije za beton.....	106
4.2.6 Algebarska veza između napona i deformacije za beton	107
4.2.6.1 EM metoda – metoda efektivnog modula	108
4.2.6.2 MS metoda – metoda srednjeg napona	109
4.2.6.3 AAEM metoda – metoda korigovanog efektivnog modula	110
4.3 ČELIK ZA ARMATURU	113
4.4 KONSTRUKCIONI ČELIK	114
4.5 PROFILISANI ČELIČNI LIM	115
4.6 ČELIK ZA SPOJNA SREDSTVA	116
4.7 ČELIK ZA PRETHODNO NAPREZANJE	116
5 ANALIZA SPREGNUTIH KONSTRUKCIJA PREMA TEORIJI ELASTIČNOSTI	119
5.1 UVOD	119
5.2 LINEARNA ELASTIČNA ANALIZA	119
5.2.1 Pretpostavke	119
5.2.2 Naponi i pomeranja u vremenu $t=t_0$	121
5.2.2.1 Osnovne jednačine	121
5.2.2.2 Redukovane geometrijske karakteristike spregnutog poprečnog preseka u vremenu $t=t_0$	123
5.2.2.3 Izrazi za naponi i pomeranja u vremenu $t=t_0$	126
5.2.3 Naponi i pomeranja u vremenu t prema AAEM metodi	130
5.2.3.1 Osnovne jednačine	130
5.2.3.2 Redukovane geometrijske karakteristike spregnutog poprečnog preseka u vremenu t	132
5.2.3.3 Fiktivne sile u preseku	139
5.2.3.4 Izrazi za napone i pomeranja u vremenu t	145
5.2.4 Naponi i pomeranja u vremenu t prema EM metodi	147
5.2.5 Statički neodređeni nosači	161
5.2.5.1 Statički neodređene veličine u vremenu $t=t_0$	161
5.2.5.2 Statički neodređene veličine u vremenu t	163
6 GRANIČNA STANJA NOSIVOSTI	167
6.1 UVOD	167
6.2 SPREGNUTE GREDE	168
6.2.1 Uvod	168
6.2.2 Nosivost poprečnog preseka	169
6.2.2.1 Nosivost poprečnog preseka na savijanja	170
6.2.2.1.1 Moment pune plastičnosti preseka sa punim smičućim spojem	170

6.2.2.1.2	Plastični moment nosivosti preseka sa parcijalnim smičućim spojem	179
6.2.2.1.3	Plastični moment nosivosti preseka sa delimičnom oblogom od betona	183
6.2.2.1.4	Nosivost na savijanje prema nelinearnaj teoriji	184
6.2.2.1.5	Elastični moment nosivosti.....	186
6.2.2.2	Nosivost poprečnog preseka na vertikalno smicanje	192
6.2.2.3	Interakcija savijanja i vertikalnog smicanja	193
6.2.3	Bočno torziona izvijanje spregnute grede	196
6.2.4	Nosivost spregnute grede na podužno smicanje	201
6.2.4.1	Proračun podužne sile smicanja	202
6.2.4.2	Proračun sredstava za sprezanje	213
6.2.4.3	Podužno smicanje kod betonske ploče	215
6.3	SPREGNUTI STUBOVI	229
6.3.1	Uvod	229
6.3.2	Metode proračuna spregnutih stubova	231
6.3.3	Nosivost poprečnog preseka spregnutog stuba	234
6.3.3.1	Nosivost poprečnog preseka na aksijalni pritisak	234
6.3.3.2	Nosivost poprečnog preseka na pritisak i jednoosno savijanje.....	235
6.3.3.3	Uticaj poprečne sile.....	244
6.3.4	Nosivost spregnutog stuba	245
6.3.4.1	Nosivost spregnutog stuba na aksijalni pritisak.....	247
6.3.4.2	Nosivost spregnutog stuba na aksijalni pritisak i jednoosno savijanje	251
6.3.4.3	Nosivost spregnutog stuba na aksijalnu pritisak i dvoosno savijanje	255
6.4	SPREGNUTE PLOČE SA PROFILISANIM LIMOVIMA	271
6.4.1	Uvod	271
6.4.2	Profilisani lim u fazi montaže (kao oplata).....	275
6.4.3	Proračun spregnute ploče.....	277
6.4.3.1	Nosivost na savijanje.....	278

SPREGNUTE KONSTRUKCIJE

PREDGOVOR

Ova knjiga je pre svega namenjena studentima konstruktivnog odseka Građevinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Veći deo materije koji je ovde prikazan je obuhvaćen nastavnim programom predmeta Spregnute konstrukcije, a koji je prema nastavnom planu od školske 2009/10 godine dobio naziv Osnove spregnutih konstrukcija. Materija iz ove knjige, uz izvesne modifikacije, izlaže se studentima poslednjih dvanaest godina.

Knjiga je koncipirana tako da su uključeni i neki sadržaji koji nisu obuhvaćeni programom redovne nastave, s ciljem da se upotpune znanja iz teorije i proračuna ovih konstrukcija. Pored teorijskih osnova za proračun spregnutih konstrukcija od proizvoljnih materijala, knjiga se najvećim delom bavi spregnutim konstrukcijama od čelika i betona, koje su u građevinskoj praksi najzastupljenije. Posebna pažnja se posvećuje proračunu spregnutih konstrukcija prema savremenom evropskom propisu, Evrokodu 4, a koji je usvojen i kao naš zvanični propis.

Mada pisana za studente koji počinju sa izučavanjem ovih konstrukcija, knjiga može biti od koristi i inženjerima u građevinskoj praksi. Sadržaj knjige je podeljen na šest delova (glava).

U prvoj glavi knjige izlaže se osnovni koncept sprezanja. Na primeru nespregnute i spregnute grede obrazlažu se efekti sprezanja i prednosti primene sprezanja. Nadalje se analizira spregnuta greda proizvoljnog poprečnog preseka koji je sastavljen iz više delova različitih mehaničkih karakteristika. Greda je izložena aksijalnom naprezanju, čistom pravom savijanju i savijanju silama.

Svi ostali delovi knjige (od druge do šeste glave) odnose se na spregnute konstrukcije od čelika i betona.

U drugoj glavi knjige se prikazuje razvoj spregnutih konstrukcija od čelika i betona, oblast primene, prednosti i nedostaci, kao i metode izvođenja. Navode se elementi spregnute konstrukcije, tj. spregnuti stubovi, spregnute grede i spregnute ploče. Definiše se pojam sprezanja, vrste sprezanja i sredstva za sprezanje.

Treća glava knjige se bavi osnovama proračuna spregnutih konstrukcija od čelika i betona prema teoriji elastičnosti i teoriji plastičnosti. Definišu se klase poprečnih preseka i prema njima i odgovarajući modeli proračuna.

Prikazuju se osnove proračuna prema graničnim stanjima na način kako je to dato u savremenom evropskom propisu Evrokodu 0.

U četvrtoj glavi knjige se prikazuje ponašanje materijala od koga je sačinjena spregnuta konstrukcija. Definišu se mehaničke karakteristike i veze između napona i dilatacije za beton, konstrukcioni čelik, čelik za armaturu, profilisani čelični lim, čelik za spojna sredstva i čelik za prethodno naprezanje. Detaljno se obrađuju viskozne deformacije betona, tečenje, relaksacija i skupljanje betona, takođe i relaksacija čelika za prethodno naprezanje. Definiše se integralna veza između napona i dilatacije za beton, i iz nje izvode poznate algebarske veze EM, MS i AAEM metoda.

U petoj glavi knjige se detaljno prikazuje analiza spregnutih konstrukcija prema teoriji elastičnosti, koja se mora koristiti kod proračuna preseka klase 3 i 4 i pri proveru graničnih stanja upotrebljivosti. Definiše se korespondentni presek i prikazuje proračun spregnutog statički određenog i neodređenog nosača u vremenu $t=t_0$ i vremenu t .

Šesta glava knjige se bavi proračunom spregnutih konstrukcija od čelika i betona prema graničnim stanjima, na način kako je to prikazano u Evrokodu 4. Detaljnije se prikazuje proračun spregnutih greda i spregnutih stubova, a za spregnute ploče se daje proračun granične nosivosti na savijanje.

Radi lakšeg razumevanja materije u okviru knjige je dat znatan broj rešenih primera.

Posebno se zahvaljujem profesorima dr Šerifu Dunicu i dr Draganu Buđevcu na izvršenoj recenziji rukopisa. Zahvaljujem se mojoj ćerki, Jovani Arsenović, mast. inž. arh., za pomoć pri pripremi knjige za štampu. Takođe se zahvaljujem docentu dr Svetlani Kostić i asistentu Mariji Lazović za trud uložen pri korekturi teksta.

Beograd, jun 2016. godine

Biljana Deretić-Stojanović